

Partnerséget építünk

Tájékoztató

magyar kedvezményezettek részére

Közbeszerzések
és egyéb beszerzések

Virágh Péter

INTERREG V-A SLOVAKIA-HUNGARY COOPERATION PROGRAMME

Kiemelt terület, mert a beszerzésekkel-közbeszerzésekkel összefüggésben merül fel:

- a legtöbb hiba
- a legtöbb szabálytalanság
- a legnagyobb mértékű pénzügyi korrekció

Okok:

- a megvalósításra vonatkozó szabályok ismeretének hiánya
- a rutinszerű működés

➤ eljárásrendi hibák, dokumentációs hiányosságok

Mit tegyünk:

- A releváns szabályok alapos ismerete:
 - Vonatkozó jogszabályok (EU, Magyar)
 - Program szintű dokumentumok
 - Pályázati felhívás (Call for proposals)
 - Pályázói kézikönyv (Applicants manual)
 - Útmutató az elszámolható költségekről (Guide on eligible expenditures)
 - Tájékoztatási és nyilvánossági követelmények megvalósítására vonatkozó útmutató (Visibillity guide).
 - Útmutató az indikátorokhoz (Guide on indicators)
 - Magyar kedvezményezettekre vonatkozó szabályozások
 - Támogatás Szerződés
 - ELSZÁMOLÁSI SEGÉDLET az Interreg V–A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program magyar kedvezményezettjei számára 2.9.
 - Beszerzési Útmutató 11. melléklet
- Megfelelő felelősségi rend kialakítása – projekt menedzsment elszámolható és elszámoltatható – lásd menedzsment jellegű költségek korrekciója
- Minőségbiztosítás – vessük össze az eljárásainkat az ellenőrzési szempontokkal

A beszerzési és közbeszerzési eljárások **átlátható** lefolytatása, a diszkriminációmentesség, az egyenlő bánásmód, a **nyilvánosság**, a verseny, valamint a **verseny tisztaságának** biztosítása a beszerzési eljárások sarkalatos pontja.

Ezen alapvető szempontoknak való megfelelés és ennek **dokumentálása** a Kedvezményezett felelőssége.

- ELSZÁMOLÁSI SEGÉDLET az Interreg V–A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program magyar kedvezményezettjei számára 2.9.
- NYILATKOZAT A PIACI ÁR IGAZOLÁSÁRA 5. melléklet
- NYILATKOZAT A NETTÓ 1000 EURO ALATTI BESZERZÉSEKRŐL 6. melléklet
- Beszerzési Útmutató 11. melléklet

- nettó 1 000 euró alatti
- nettó 1 000 és 5 000 euró közötti
- nettó 5 000 euró feletti, de közbeszerzési értékhatár alatti
- közbeszerzési értékhatárt elérő

A nettó 1000 euró alatti beszerzések esetében a piaci árat igazolni nem szükséges alternatív ajánlatok bemutatásával, a Támogató azonban fenntartja a jogot az ár-érték arány megfelelőségének ellenőrzésére.

- Az összeférhetetlenségi szabályokat ezen beszerzések esetében is köteles Kedvezményezett alkalmazni. Az összeférhetetlenségi szabályok megsértésével megkötött szerződés ellenértéke el nem számolható költségnek minősül.
- „Nyilatkozat a nettó 1000 euro alatti beszerzésekről”

Nettó 1000 és 5000 euró közötti beszerzések

A nettó 1000 és 5 000 euró közötti beszerzések esetében a piaci árak való megfelelés igazolásához a Kedvezményezettnek legalább **2** érvényes, azonos tárgyú, összehasonlítható, összegében egyértelmű, írásos ajánlat alapján kell döntenie

„Nyilatkozat a piaci ár igazolására”

Nettó 5 000 EUR feletti, de közbesszerzési értékhatár alatti

A nettó 5 000 euró feletti beszerzések esetében a piaci árak való megfelelés igazolásához a Kedvezményezettnek legalább 3 érvényes, azonos tárgyú, összehasonlítható, összegében egyértelmű, írásos ajánlat alapján kell döntenie

Az ajánlatok a beszerzés eredményeképp létrejött megrendelő/szerződés dátumától visszafelé számított 3 hónapnál nem lehetnek régebbiek.

„Nyilatkozat a piaci ár igazolására”

Nettó 5 000 EUR feletti, de közbeszerzési értékhatár alatti

A kiválasztás alátámasztásaként maximum egy egyoldalas bírálati összefoglaló benyújtása szükséges a következő minimális tartalommal:

- ajánlattevők neve,
- ajánlat tárgya,
- termék/szolgáltatás ára,
- bírálati szempontok,
- döntés,
- döntés indokolása.

- megrendelő, ajánlatkérés
- megfelelő számú ajánlat
- bírálati összefoglaló
- nyilatkozat a piaci árról
 - (összehasonlíthatóság, összeférhetetlenség)

A költség nem elszámolható amennyiben:

- az ajánlatok **nem felelnek meg az összeférhetetlenségi szabályoknak** (ajánlatkérés, szerződéskötés)
- **szerződéses ár a jellemző piaci árnál bizonyíthatóan magasabb**
- **a piaci ár igazolása nem történik meg** (a hitelesítési tevékenységre kijelölt szervezet többszöri felhívására sem)

A részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló, valamint árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő, építési beruházás esetén az hétszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzési eljárásba az ajánlatkérő köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni **(FAKSZ)**!

A kedvezményezett a kedvezményezetti jelentés benyújtásával egyidejűleg minden olyan kifizetéshez kapcsolódóan, amelyet érintően közbeszerzési eljárás lefolytatására volt köteles, az általa lefolytatott közbeszerzési eljárás valamennyi dokumentumát elektronikusan, valamint a 424/2017. (XII.19.) Korm. rendelet 9. § (3) bekezdése alapján az elektronikusan lefolytatott közbeszerzési eljárás elektronikus dokumentumainak az elektronikus közbeszerzési rendszerben **(EKR)** való hozzáférési jogát a hitelesítésre kijelölt szervezet rendelkezésére bocsátja.

- A hitelesítési tevékenységet végző szervezet a hitelesítés során **a kevés, 1-2 ajánlattevős közbeszerzési eljárások esetében a szerződéses ár szokásos piaci árnak való megfelelését is vizsgálja.**
- A kedvezményezett valamennyi közbeszerzési eljáráshoz kapcsolódó számlát érintően, a számla benyújtásával egyidejűleg köteles nyilatkozni arról, hogy került-e sor vitarendezésre, indult-e jogorvoslati eljárás a közbeszerzési eljárást vagy az annak alapján megkötött szerződést érintően, továbbá arról, hogy sor került-e az eljárás alapján megkötött szerződés módosítására.
- A Kbt. 5. § (4) bekezdése lehetőséget biztosít a Kbt. 5. § (1)-(2) bekezdés hatálya alá nem tartozó szervezetek részére arra, hogy a közbeszerzési eljárás lefolytatását önként vállalják.

A dokumentum célja, hogy az Európai Unió Bírósága, valamint a hazai bíróságok és a Közbeszerzési Döntőbizottság vonatkozó joggyakorlata alapján, az Európai Bizottság és a Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF) által folytatott **ellenőrzésekből levonható tapasztalatokra** figyelemmel rögzítse **a gyakorlati tudnivalókat** a hatálya alá tartozó beszerzési eljárásokra vonatkozóan, és **segítséget** nyújtson a Kedvezményezettek számára **a beszerzéseik előkészítése, lefolytatása, dokumentálása valamint a piaci ár igazolása során**. Az útmutatóban említett gyakorlati példák nem teljeskörűen vagy kizárólagosan mutatják be a szabálytalan eseteket, további esetek is megalapozhatják a szabálytalanság megállapítását.

Az útmutatóban foglaltak ismerete és alkalmazása mellett azonban elengedhetetlenül fontos a **vonatkozó hatályos jogszabályokban** foglaltak, a „tájékoztató az ERFA-val, ESZA-val és a Kohéziós Alappal kapcsolatos csalásmutatókról (COCOF 09/0003/00)”, az „összeférhetetlenségek feltárása a strukturális intézkedések keretében megvalósított közbeszerzési eljárásokban – gyakorlati útmutató”, a **Közbeszerzési Hatóság** által kiadott útmutatók és a hazai társfinanszírozási **támogatási szerződés** vonatkozó rendelkezéseinek ismerete és alkalmazása.

2. Alapelvek

Egyenlő bánásmód

- azonos időt kell biztosítani az ajánlattételre
- a szerződés megkötését követően nem kerül sor annak oly módon történő módosításra, amely sértene az ajánlattételre felkért gazdasági szereplők közötti egyenlő bánásmódot. Pl.:
 - teljesítési határidőt,
 - ajánlati árat,
 - bármely egyéb az ajánlat elbírálása szempontjából kulcsfontosságú ajánlati elemet

A verseny tisztasága

A beszerzési eljárás és a döntéshozatal illetéktelen befolyástól mentes és pártatlan legyen.

Nem biztosított a verseny tisztasága, ha az ajánlattételre felkért gazdasági szereplő vagy az ahhoz köthető személy (rokonság, üzleti kapcsolat stb. miatt) korábban olyan többletinformációhoz jutott, amely a többi gazdasági szereplő számára nem volt biztosítva

- pályázatíró
- projektmenedzser

Összeférhetetlenség

Összeférhetetlen, és az eljárás előkészítésében és lefolytatásában, a döntéshozatalban, a szerződés megkötésében és teljesítésének ellenőrzésében nem vehet részt olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból nem képes

Dokumentálni:

ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők összefonódás-vizsgálatát

Az ajánlattevői minőséggel össze nem férő magatartások

Nyertes vállalkozó olyan alvállalkozót von be, aki a beszerzési eljárásban maga is ajánlattevő volt

A verseny átláthatóságának biztosítása

Amennyiben az ajánlatkérő **saját honlappal rendelkezik**, köteles azon a beszerzési eljárást megindító **felhívást**, illetve a felhívás esetleges módosítását **közzétenni**.

Dokumentálni:

- Az eljárás során a gazdasági szereplőkkel folytatott valamennyi kommunikáció.
- Az eljárásban közreműködő személyek személyazonossága, az eljárásban betöltött szerepük és felelősségük terjedelme.

A verseny átláthatóságának megsértése szempontjából gyanúsnak tekinthető jelek a beszerzési eljárásokban (a teljesség igénye nélkül):

- valamely ajánlattevő árajánlata jóval magasabb egy adott szerződés esetében, mint ugyanazon ajánlattevő árajánlata más hasonló szerződések esetén;
- egy (nyertes) ajánlattevő a **tervezői költségvetéssel azonos árakat** tartalmazó ajánlatot nyújt be;
- **formai azonosságok**, a szélsőséges (részletekbe menő és indokolatlan) tartalmi egyezések, valamint a túlságosan szabályos eltérések;
- a nyertes ajánlattevő bevonja a **vesztes ajánlattevőket alvállalkozóként**;

- valamely ajánlattevőtől érkező ajánlat egy másik ajánlattevő levelezési cégjelzését, logóját, vízjelét, telefonszámát, faxszámát tartalmazza, vagy egyéb, a másik ajánlattevő ajánlatában szereplő sajátos részt tartalmaz;
- különböző ajánlattevők által benyújtott iratokban **hasonló hibák**, pl. szokatlan vagy azonos helyeken szereplő helyesírási hibák és elírások vannak;
- különböző ajánlattevőktől érkezett ajánlatok azonos **számítási hibákat** tartalmaznak;
- több ajánlattevő teljesen egyforma, részleteiben is (indokolatlanul) **azonos árakat** jelöl meg.

Több eljárás összefüggésében azonosítható főbb jelek:

- **körbenyerés**: mindig más ad nyerő ajánlatot, a nyertesség előre leosztottan körbejár a kartelltagok között;

3. A közpénzek költséghatékony és felelős módon történő felhasználása

A piaci árak való megfelelés

Kizárólag olyan ajánlat fogadható el, amely potenciális gazdasági szereplőtől származik.

Potenciális az a gazdasági szereplő, amelytől az ajánlatkérő alappal várhatja a beszerzési igény megfelelő szaktudással történő és a piaci viszonyokat tükröző áron való teljesítését. Szórólap – nyomda

A piaci árnak való megfelelés

Ajánlatkérő köteles előírni az **alvállalkozói szerződések tartalmára, összegére és kifizetésére vonatkozó transzparenciát**, tehát ezek ellenőrzése is vizsgálat tárgya lehet. Ennek hiánya esetén a szerződés részben vagy egészben nem elszámolható.

Dokumentálni:

- Miért tekinthető potenciális gazdasági szereplőnek (honlap, cégjegyzék, stb.)
- **Ajánlati felhívásban és szerződésben rögzíteni az alvállalkozókra vonatkozó szabályokat**

Amennyiben az ajánlattevő alvállalkozót von be a teljesítésbe, úgy azt az ajánlatában is köteles jelezni.

Amennyiben az alvállalkozók bevonása a szerződés teljesítése során válik szükségessé, úgy az csak a megrendelő részére való bejelentést követően lehetséges.

A fentiekben részletezett **alapelvek** bármelyikének **megsértése esetén**, vagy ha a beszerzés dokumentumaiból nem állapítható meg azok betartása, a beszerzés eredményeképpen megkötött **szerződésben/megrendelőben meghatározott munka ellenértéke részben vagy egészben nem lesz elszámolható.**

4. A beszerzési eljárások szabályai

Becsült érték

A becsült értékét az ajánlatkérő köteles alátámasztani – az adott beszerzés pályázatban jóváhagyott költségvetése nem becsült érték.

- KBT 16.§.
- A Közbeszerzések Tanácsának útmutatója a becsült érték számítása, a részekre bontás tilalma és a beszerzési igények mesterséges egyesítése tárgyában (indikatív árajánlat, piackutatás, stb.)

Beszzerzési terv (projekt szintű) készítésének kötelezettsége

Az adott projektben megvalósítani tervezett beszerzéseit a Kbt. részekre bontás tilalmára vonatkozó rendelkezései szerint megvizsgálni, azokról beszerzési tervet készíteni, a tervezett közbeszerzési eljárásokat pedig a közbeszerzési tervben feltüntetni.

Dokumentálni:

- projektben milyen beszerzéseket tervez lefolytatni, azok tekintetében hogyan alkalmazta a részekre bontás tilalmának szabályát és azokat milyen beszerzési eljárás keretében (egy-, kettő-, háromajánlatos beszerzés) tervezi beszerezni.

Beszerezési eljárás lefolytatása

Ajánlatkérés, az ajánlatok összehasonlíthatóságának, az alkalmassági-, értékelési szempont objektivitás biztosítása

Az ajánlatkérő felelőssége annak biztosítása, hogy az ajánlatkérés alkalmas legyen összehasonlítható ajánlatok megtételére.

Beszerezési eljárás lefolytatása

A beszerzés tárgya

- kellő részletezettséggel bír – nem elnagyolt és nem túlspecifikált, versenykorlátozó
 - Elnagyolt: pl. 1 db laptop, 1 000 db szórólap
 - Túlspecifikált: pl. konkrét márka egy bizonyos terméke
 - Megfelelő: a pályázat megvalósítása szempontjából lényeges paraméterek, amelyek egyaránt biztosítják a piaci versenyt és a megfelelő árképzés lehetőségét
- egyértelműen azonosítható az egyes feladategységek/beszerezendő eszközök mennyisége és tartalma,.
- részösszegekkel/egységárral is árazni kell, egyösszegű ajánlati ár nem fogadható el.

A bírálati cselekmények

A bírálat

Az eljárás dokumentumaiból megállapíthatónak kell lennie

- Ki a **döntéshozó személy** vagy — testületi döntéshozatal esetén — a döntéshozatalra jogosult testület tagjai,
- Kik a bírálatot végző személy vagy — bírálóbizottság felállítása esetén — a bírálóbizottság **meghatározott szakértelmet képviselő**, illetve meghatározott bizottsági funkciót betöltő tagjai.

Az ajánlatkérő köteles az **összeférhetetlenségi szabályok érvényesítését biztosítani!**

A szerződésmódosítás korlátai

A szerződés módosítása nem irányulhat arra, hogy az ajánlatkérő

- átvállaljon a nyertes ajánlattevőt terhelő többletmunkaköltségeket;
- átvállaljon egyéb, a szerződés alapján a nyertes ajánlattevőt terhelő kockázatokat (pl. árfolyam);
- szerződő felet mentesítse az olyan szerződésszegésbe esés alól, amelyért felelős lenne (pl. bejelentési kötelezettség munka akadályoztatásáról);
- a nyertes ajánlattevőként szerződő felet mentesítse az olyan szerződésszegés, illetve annak jogkövetkezményei alól (pl. kötbér), amelyért felelős.

A szerződésmódosítás korlátai

A szerződés kizárólag abban az esetben kerülhet módosításra, ha a szerződéskötést követően merül fel olyan, az ajánlatkéréskor, illetve a szerződéskötéskor előre nem látható körülmény, amely a módosítást indokoltá teszi.

5. Benyújtandó dokumentumok

Az Útmutatóban előírtak betartása és megfelelő dokumentálása a Kedvezményezett feladata és felelőssége. Az egyes beszerzési eljárások elszámolásához **benyújtandó alátámasztó dokumentumok körét jelen Útmutató nem változtatja meg.**

Az első szintű **ellenőrzés azonban** az elszámolási segédletben felsorolt dokumentumokon túl **egyéb dokumentumokat is kérhet** annak megállapítása érdekében, hogy a beszerzésekkel kapcsolatos, jelen Útmutatóban ismertetett szabályok betartásra kerültek-e.

Amennyiben a Kedvezményezett nem tudja hitelt érdemlően bizonyítani a beszerzési szabályoknak történő megfelelést, a **kapcsolódó költség vagy annak egy része nem hitelesíthető**, ezáltal **nem elszámolható**.

Ellenőrizni:

- beszerzési eljárás felhívásának közzététele az ajánlatkérő saját honlapján
- az ajánlatkérés során az ajánlatkérő előírta az alvállalkozói szerződések tartalmára, összegére és kifizetésére vonatkozó transzparenciát
- feladateleírás/műszaki tartalom kellő részletezettségű - a feladategységek/beszerzendő eszközök mennyisége és tartalma egyértelműen azonosítható
- az ajánlatok a fentiekkel összhangban részösszegekkel/egységárakat is tartalmaznak, az ajánlat nem egyösszegű

Dokumentumok:

- beszerzési szabályzat
- beszerzési terv
- becsült érték meghatározásának dokumentációja
- az eljárásban közreműködő személyek személyazonosságának, eljárásban betöltött szerepük, szakértelmük és felelősségük meghatározásának igazolása
- az eljárásban közreműködő személyek összeférhetetlenségének igazolása
- potenciális gazdasági szereplőnek való megfelelés igazolása
- az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők előzetes összefonódás vizsgálatának dokumentációja
- az eljárás során a gazdasági szereplőkkel folytatott valamennyi kommunikáció
- a bírálat, az értékelés és a döntéshozatal dokumentációja

Köszönöm a figyelmet!

Virágh Péter

Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.

Nyugat-magyarországi Ellenőrzési Osztály

E-mail: viragh.peter@szpi.hu